

утворюючи нове соціальне середовище - сферу найближчого оточення, до якого пристосовується людина.

У науковій літературі можна умовно виділити чотири підходи до аналізу факторів адаптації: аналіз одного конкретного фактора; аналіз декількох факторів (без подальшого об'єднання їх у групи); аналіз груп чинників; системний підхід до аналізу чинників.

Адаптація студентів до навчання у вузі є багаторівневий процес, який включає складові елементи соціально-психологічної адаптації та сприяє розвитку інтелектуальних і особистісних можливостей студентів. У свою чергу, адаптаційний процес пов'язаний з вирішенням цілого спектра різних проблем. Однією з центральних соціально-психологічних проблем процесу адаптації є освоєння нової соціальної ролі – ролі студента.

Провівши теоретичні дослідження ми дійшли висновку, що незважаючи на певну кількість наукових праць з проблеми адаптації студентів до навчання у вищих навчальних закладах, вона розроблена недостатньо. У різних царинах психології існують різні погляди на дану проблему, де акцент робиться на різні домінуючі компоненти даного феномену. Це питання нове у галузі психології, а тому вимагає більш досконалого не тільки теоретичного, а й практичного вивчення, що й є метою нашої подальшої наукової діяльності.

Література:

1. Балл Г.А. Понятие адаптации и его значение для психологии личности / Г.А. Балл // Вопросы психологии. – 1989. - № 1. – С. 92-100.

УДК 159.9.072.43

*Алмаші Світлана Іванівна,
Седлак Яна Валерійівна
Мукачівський державний університет,
м. Мукачево, Україна*

ДО ПРОБЛЕМИ МІЖОСОБИСТІСНОГО СПІЛКУВАННЯ ОСІБ ПОХИЛОГО ВІКУ

Динамічні соціальні, економічні, політичні перетворення сучасного суспільства визначають якість життя громадян держави. Найбільше згадані перетворення відображаються на окремих соціальних спільнотах, на людях, які мають особливі потреби, зокрема на людях літнього віку. Старість, пізня зрілість, пізня дорослість, геронтогенез, дряхлість, третій вік, похилий вік, літній вік – поняття, що позначають період життя людини, який починається приблизно з шістдесяти років і триває до закінчення її життя. Це – третя, заключна епоха життя, котра неоднозначно оцінюється науковцями і суспільством. Це не тільки епоха втрат, проблем, хвороб, але й епоха цілісного функціонування особистості. Адже, поряд з обмеженням життєдіяльності організму, зі згортанням його окремих функцій, зниженням адаптаційних

психофізіологічних можливостей, з'являються нові функції, механізми, можливості, які забезпечують пристосування людини до нової ситуації.

Тривалий час у вітчизняних наукових роботах, що присвячені вивченню старості, увага акцентувалася на біологічних і соціальних аспектах. Психологічні особливості осіб похилого віку досліджувалися М. Д. Александровою, Б. Г. Ананьєвим та ін. в контексті вивчення закономірностей психічного розвитку особистості; періодизацією старості займалися О. Г. Лідерс, В. Ф. Моргун, М. С. Пряжніков та ін. Психологічні механізми старіння розглядали В. В. Безруков, Т. Д. Марцинковська, В. В. Фролькіс та ін. Наближалися до вивчення психології особистості в похилому віці Е. Еріксон, який описував кризу старості, С. Д. Максименко, котрий інтерпретував смисл життя людей цього віку, М. Л. Смульсон, яка окреслила механізми, умови позитивного розвитку особистості, новоутворення людей літнього віку. Різні типи розвитку особистості в цьому віці виділяли Є. С. Авербух, Л. І. Анциферова, І. С. Кон та ін. Особистісним якостям літніх людей приділяли увагу О. О. Березіна, І. В. Грошев, М. В. Єрмолаєва та ін.

Соціальні питання старіння та старості, зокрема, що пов'язані з адаптацією до нових умов, розглядали К. Висьневська-Рошковська, Р. С. Яцемирська та ін., з адаптацією до статусу пенсіонера – М. Я. Сонін, В. Д. Шапіро та ін. Психологічні механізми ідентифікації та стереотипізації людей похилого віку, явище «взаємовідчуження поколінь» обґрунтувала О. В. Краснова. Питання соціально-психологічних контактів в похилому віці вивчали Л. Л. Карстенсен (емоційні взаємини в довготривалих шлюбах), Л. О. Регуш (самотність старих осіб у сім'ї), В. Д. Альперович (типологія взаємин літнього подружжя). Водночас, якщо порівнювати інтенсивність вивчення вченими-психологами різних вікових періодів, психологія літнього віку у дослідженнях представлена значно менше. Сьогодні існує об'єктивна необхідність приділити увагу науковців цьому важливому періоду онтогенезу людини й тому, безумовно, звернення до проблеми розвитку особистості в цей віковий період, визначення особливостей міжособистісного спілкування осіб літнього віку є актуальним.

Важливою соціальною спільнотою, яка збільшується в сучасній Україні, є літні люди. Їхнє дитинство припало на відновлення країни після Другої світової війни, молодість – на час застою, зрілість – на розпад СРСР і економічне зубожіння, пізня зрілість – на час неоголошеної війни з сусідньою державою. Їм довелося відчувати вплив кризових явищ у суспільстві, зміни в найближчому соціальному оточенні, зміну професійного статусу та актуалізацію захворювань і всіляких негараздів. Постає проблема вдосконалення їхньої життєдіяльності. Одним із шляхів її вирішення є вдосконалення міжособистісного спілкування, адже саме з ним, як засвідчують окремі вчені, пов'язана провідна діяльність осіб похилого віку. Його якість відбивається на рівні життя людини, на темпах її старіння, на емоційному та інтелектуальному стані та на самопочутті. Важливим чинником, що зумовлює міжособистісне спілкування літньої людини є її здатність до осмислення життя.

У межах обґрунтованого особистісно-комунікативного підходу міжособистісне спілкування осіб похилого віку розглядаємо як процес формування емоційних взаємин особистості в похилому віці з окремими суб'єктами, котрі її оточують, що передбачає емоційне ставлення один до одного, взаємне соціальне пізнання, певний спосіб поведінки один з одним. Тобто воно є суб'єкт-суб'єктним складним процесом, що має емоційну, пізнавальну й поведінкову складові. Міжособистісне спілкування в літньому віці є важливим проявом комунікативної підсистеми психіки особистості; воно дозволяє літнім особам коректувати життям та регулювати власні емоційні стани й переживання (зумовлює функціонування когнітивної і регулятивної підсистем її психіки).

Література:

1. Коваленко О.Г. Особливості міжособистісного спілкування осіб похилого віку та їхня соціальна активність / О.Г. Коваленко // Науковий вісник Херсонського державного університету. - №5. – 2015. – С. 82-84.

УДК 37.015.311:659.1

*Барчі Беата Василівна,
Лакатош Злата Василівна
Мукачівський державний університет
м. Мукачево, Україна*

ВПЛИВ РЕКЛАМИ НА ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ

Неможливо уявити собі сучасний світ без реклами, нею нині просякнуті всі сфери життя. Але бездумно сприймаючі рекламні слогани і ролики, ми рідко замислюємося про її справжню суть. Реклама, як відомо, рушій торгівлі. Вона допомагає дізнатися про нові товари і послуги, зорієнтуватися в безмежному морі виробництва і споживання. Та реклама не лише інформує. Фахівці стверджують, що вона – могутній засіб впливу і маніпуляції людиною. Вона здатна формувати і змінювати світогляд і поведінку людей. Саме тому науковці нині так ретельно вивчають це явище [2].

Дослідженням негативного впливу реклами на формування та розвиток психіки особистості дитини та підлітка займалися як зарубіжні (К. Янг, Д. Грінфілд, А. Голдберг), так і українські вчені (Ю. Данько, Ю. Бабаєва, О. Філатова) [3]. Можливості соціальних мереж ще не досліджені повною мірою, але вже наявні праці науковців засвідчують їх величезний вплив на формування свідомості молоді.

Британський психолог та біолог Арік Сігман стверджує, що реклама робить дітей надмірно агресивними, збуджує, а також прищеплює хибні життєві цінності [1].

Секрет дії реклами криється у використанні найтонших особливостей людської психології. Сьогоднішня реклама побудована на маніпуляції свідомістю споживачів. Людей намагаються примусити до купівлі тих чи інших товарів. Найлегше це зробити з тими, хто не володіє критичним мисленням – з

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>